

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ НАПН УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО «РІДНА ШКОЛА»
AUTONOMOUS UNIVERSITY OF ZACATECAS (MEXICO)
EUROPEAN INSTITUTE OF FURTHER EDUCATION (EIDV) (SLOVAKIA)
ISRAEL TRAUMA COALITION (ISRAEL)
Sky Tel OÜ (Estonia)

DOI <https://doi.org/10.59647/978-617-520-999-8/1>

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

VII Міжнародної конференції

**Актуальні проблеми освітнього
процесу в контексті європейського вибору України**

14 листопада 2024 року

Київ
Видавництво Ліра-К
2025

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного університету будівництва і архітектури
(протокол № 27 від 29 листопада 2024 р.)*

Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України: матеріали VII Міжнародної конференції (14 листопада 2024 року). – Київ : Видавництво Ліра-К, 2025. – 728 с.

ISBN 978-617-520-999-8

У матеріалах VII Міжнародної конференції «Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України» висвітлюються актуальні питання професійної (професійно-технічної) освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід; психолого-педагогічне забезпечення освітнього процесу; сучасні виклики; сучасні проблеми викладання інженерно-технічних та гуманітарних дисциплін.

Матеріали конференції розраховані на науково-педагогічних, наукових працівників у галузі педагогіки, психології, соціології, викладачів, аспірантів, студентів, а також на соціальних педагогів, соціологів, практичних психологів і соціальних працівників.

*За зміст поданих матеріалів несуть відповідальність
їх автори.*

УДК 37.09

Список використаних джерел

1. Березін В.Г. Шахи. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності / В.Г.Березін, Л.В. Тимошенко, І.Р.Захарчук. – К. : Республіканський науково-методичний кабінет Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, 2008. – 44 с.
2. Особистість у розвитку: психологічна теорія і практика : монографія / за ред. С. Д. Максименка, В. Л. Зликова, С. Б. Кузікової. – Суми : Вид-во СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2015. – 430 с
3. Шамич О.М. Фізична культура і спорт як основа здоров'я і благополуччя особистості: навчальний посібник /О.М. Шамич, Л.З. Сердюк, Г.В. Іваннікова/ –К. : Талком, 2023. – 131 с. <https://repository.knuba.edu.ua/items/0556ed25-7d1e-40cd-bfd3-0b908aefa24d>
4. Mandelman S. D. Intellectual giftedness: Economic, political, cultural, and psychological considerations / S. D. Mandelman, M. Tan, A. M. Aljughaiman, E. L. Grigorenko // Learning and Individual Differences. – 2010. – Vol. 20. – P. 287–297.
5. Sternberg R. Wisdom, intelligence and creativity synthesized / R. J. Sternberg. – N.Y. : Cambridge university press, 2003. – 235 p.

УДК 796.01

Шамич Олександр Миколайович,

доктор психологічних наук, професор,

завідувач кафедри фізичного виховання і спорту

Київського національного університету

будівництва та архітектури;

Ананьєв Володимир Сергійович,

здобувач вищої освіти навчальної групи ФВСм-24,

Київського національного університету

будівництва та архітектури

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ «Я -КОНЦЕПЦІЇ» У ЮНАЦЬКОМУ СПОРТІ

У спортивному середовищі, яке передбачає постійні змагання, самоперевернення та соціальне порівняння, «Я-концепція» стає важливим психологічним ресурсом, що впливає на мотивацію, адаптацію до стресових ситуацій і здатність до саморозвитку. Розуміння особливостей формування «Я-концепції» у цьому контексті допомагає тренерам і педагогам створювати оптимальні умови для розвитку особистості юних спортсменів, забезпечуючи баланс між досягненнями та емоційним благополуччям [5].

Особливості розвитку «Я-концепції» у юнацькому спорті охоплюють ключові аспекти, які розкривають вплив спорту на особистісний розвиток,

самооцінку та самосприйняття молодих спортсменів [1]. Перш за все, «Я-концепція» включає уявлення про себе, самооцінку, самоповагу, образ власного «я» та ідентичність. У юнацькому віці, коли активно формуються самосвідомість і особистісна зрілість, «Я-концепція» стає важливим фактором соціалізації. Спортивна діяльність створює унікальні умови для самопізнання і саморозвитку, наприклад, через перемоги й поразки, змагання з іншими, досягнення особистих рекордів [4]. Це допомагає спортсменам виробляти конструктивні стратегії подолання труднощів і критично ставитися до власних досягнень, що позитивно впливає на формування самооцінки. Спорт також сприяє розвитку впевненості, вмінню ставити цілі та досягати їх, але надмірний акцент на результатах може призвести до того, що самооцінка залежатиме від успіхів у спорті, що, в свою чергу, може знижувати «Я-концепцію» при невдачах. Важливу роль у формуванні позитивної «Я-концепції» відіграють тренери, батьки та однолітки, надаючи підтримку та конструктивний зворотний зв'язок, що сприяє розвитку здорової самооцінки, позитивного образу власного «я» та емоційної стійкості. Водночас юні спортсмени стикаються зі стресовими ситуаціями через високі вимоги та очікування, що може негативно вплинути на їхню самооцінку. Ефективне управління стресом і підтримка «Я-концепції» сприяють успішному подоланню труднощів та збереженню мотивації [2]. Отже, «Я-концепція» у юнацькому спорті є важливим фактором, який впливає на мотивацію, адаптивність, емоційне благополуччя та психологічний розвиток молодих спортсменів.

Таким чином, розвиток «Я-концепції» в юнацькому спорті має визначальний вплив на формування особистості молодого спортсмена. Спортивна діяльність пропонує не тільки фізичні, але й глибокі психологічні зміни, оскільки сприяє зростанню самооцінки, розвитку самоповаги та впевненості в собі. У молодому віці, коли формується базове уявлення про себе, спорт може стати потужним інструментом для зміцнення самоконтролю, навичок спілкування та емоційної стійкості [1]. Важливо зазначити, що позитивний ефект спорту на розвиток «Я-концепції» можливий за умов правильного психологічного супроводу та підтримки, зокрема з боку тренерів, батьків і команди. Їх роль є важливою в наданні юним спортсменам відчуття безпеки та емоційної підтримки, особливо в ситуаціях програшу чи неспіху, які можуть стати як фактором стресу, так і можливістю для особистісного розвитку. Проте, існують і певні ризики у формуванні «Я-концепції», пов'язані з великою залежністю самооцінки від досягнень. Коли увага

зосереджена на результатах, а не на процесі, юні спортсмени можуть втрачати стійкість, якщо зіштовхуються з невдачами або тимчасовими труднощами [3]. Отже, виховання збалансованої «Я-концепції» потребує акцентування на саморозвитку, прагненні до особистого зростання і внутрішній мотивації, а не тільки на зовнішніх досягненнях.

Рекомендовано, щоб тренери працювали над вихованням в учнів психологічної гнучкості та адаптивності, навчаючи їх методам управління емоціями та стресом. Це дозволить юним спортсменам не тільки розвиватися у спортивних досягненнях, але й краще розуміти свої емоції, формувати сильний і стійкий образ «Я» та знижувати ризик розвитку особистісних криз у майбутньому [2]. Таким чином, спорт може стати платформою для гармонійного розвитку особистості, якщо сприяти процесу здорової самоідентифікації, зміцнення соціальних навичок та підтримки психологічного комфорту в юних спортсменів.

Список використаних джерел

1. Булатова М. М. Розвиток фізичних якостей / М. М. Булатова, М. М. Линець, В.М. Платонов // Теорія і методика фізичного виховання : [підруч. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту] ; за ред. Т. Ю. Круцевич. – Київ : Олімпійська література, 2008. – Т. 1, гл. 9. – С. 175–295.
2. Волков Л. В. Основи спортивної підготовки дітей і підлітків : [навч. посіб.] / Волков Л. В. – Київ : Вища школа, 1993. – 152 с
3. Сергієнко Л. П. Теорія і методика дитячого юнацького спорту: підручник для студ. вищ. навч. закладів фіз. виховання Київ : Кондор, 2016
4. Шамич О.М. Фізична культура і спорт як основа здоров'я і благополуччя особистості: навчальний посібник /О.М. Шамич, Л.З. Сердюк, Г.В. Іваннікова/ –К. : Талком, 2023. – 131 с. <https://repository.knuba.edu.ua/items/0556ed25-7d1e-40cd-bfd3-0b908aefa24d>
5. Шинкарук О. А. Особливості відбору дітей на початковому етапі спортивної підготовки / О. А. Шинкарук, І. Сиваш, А. Улан // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: зб. наук. праць. – №2 (34), 2016. – С. 7-11.

<i>Чорноморденко Іван Васильович</i>	
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ: ПОМІЧНИК ЧИ	
КОНКУРЕНТ?.....	479
<i>Шаленко Вадим Олегович, Корнійчук Борис Валерійович, Івченко Марина</i>	
<i>Володимирівна</i>	
ВАЖЛИВІСТЬ ВИКЛАДАННЯ ОСНОВ ЗВАРЮВАЛЬНОГО	
ВИРОБНИЦТВА ДЛЯ ІНЖЕНЕРІВ-БУДІВЕЛЬНИКІВ В КНУБА.....	482
<i>Шаленко Вадим Олегович, Маслюк Андрій Анатолійович, Бакуємський</i>	
<i>Максим Володимирович</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ 3D-ПРИНТЕРА У НАВЧАЛЬНОМУ	
ПРОЦЕСІ ПРИ ЗВАРЮВАННІ.....	484
<i>Шаленко Вадим Олегович, Маслюк Андрій Анатолійович, Литовченко</i>	
<i>Денис Станіславович</i>	
ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ 3D-ДРУКУ МЕТАЛОМ У	
НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ДЛЯ ІНЖЕНЕРІВ-МЕХАНІКІВ	487
<i>Шамич Олександр Миколайович, Абрамов Роман Олександрович</i>	
ПСИХОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ	
ТРЕНЕРІВ З ОБРАНОГО ВИДУ СПОРТУ – ФУТБОЛ.....	490
<i>Шамич Олександр Миколайович, Авдиш Олег Зайович</i>	
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ	
ОБДАРОВАНОСТІ ШАХІСТІВ.....	492
<i>Шамич Олександр Миколайович, Ананьєв Володимир Сергійович</i>	
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ «Я -КОНЦЕПЦІЇ» У ЮНАЦЬКОМУ	
СПОРТІ.....	494
<i>Шамич Олександр Миколайович, Білоус Сергій Дмитрович</i>	
ЧИННИКИ ВИНИКНЕННЯ ТРИВОЖНОСТІ У СПОРТСМЕНІВ	
ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ ТА ЗАСОБИ ЇХ ПОДОЛАННЯ.....	497
<i>Шамич Олександр Миколайович, Божадар Дмитро Віталійович</i>	
ТАКТИЧНА ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ І ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА	
ФУТБОЛІСТІВ.....	499
<i>Шамич Олександр Миколайович, Лутак Артем Васильович</i>	
ТАНЦЮВАЛЬНО-РУХОВА ТЕРАПІЯ В СИСТЕМІ ПСИХОЛОГІЧНОГО	
СУПРОВОДУ СПОРТСМЕНІВ.....	501

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В КОНТЕКСТІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ

Збірник матеріалів

VII Міжнародної конференції

(Київ, 14 листопада 2024 року)

Керівник видавничого проєкту *Віталій Зарицький*

Підписано до друку 03.01.2025. Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Друк офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. аркушів – 42,31. Обл.-вид. аркушів – 35,24.
Тираж 300

Виготовлювач: ТОВ «Видавництво Ліра-К»
Свідоцтво № 3981, серія ДК.
03142, м. Київ, вул. В. Стуса, 22/1
тел.: (050) 462-95-48; (067) 820-84-77
Сайт: lira-k.com.ua, редакція: zv_lira@ukr.net